

Література

1. Офіційний сайт ПАТ КБ «ПриватБанк» [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://privatbank.ua/>
2. Офіційний сайт ПАТ «Ощадбанк» [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.oschadbank.ua/ua/>
3. Офіційний сайт ПАТ «Укрексімбанк» [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://www.eximbank.ua/>

УДК 336.71

ГЛАДИНЕЦЬ Н. Ю.

к. е. н., доцент,

РЯШКО Н. В.

Мукачівський державний університет

ВПЛИВ ПРОЦЕНТНОГО РИЗИКУ НА ЦІНУ БАНКІВСЬКИХ ПОСЛУГ

Банківська діяльність більше ніж будь-яка інша опосередкована ризиками. Даний факт обумовлює специфіку всіх внутрішніх банківських процесів, в тому числі і особливості ціноутворення на банківські послуги. Врахування ризиків банківської діяльності є важливою складовою політики будь-якого комерційного банку. Від їх своєчасності виявлення та повноти врахування залежить подальший розвиток банківської установи, її прибутковість та конкурентоспроможність.

Ситуація, яка на сьогодні склалася на ринку банківських послуг, характеризується високим рівнем невизначеності, оскільки вплив політичних та фінансових чинників як всередині країни, так і за її межами позначається на економіці України в цілому, що призводить до погіршення платіжного балансу країни, відтоку іноземних інвестицій, і, як наслідок, до зростання валютного курсу, погіршення платіжної культури та активізації інфляційних процесів. У таких умовах ринкові процентні ставки показують високий рівень волатильності, що призводить до різкого зростання процентного ризику.

З огляду на зазначене доцільною була б розробка і впровадження комплексної функціональної моделі управління процентним ризиком банку, що дало б змогу, з одного боку, встигати за ринковими змінами, а з іншого – зберегти якість портфеля активів та пасивів.

Оскільки банківська діяльність опосередкована значними ризиками, то це знайшло своє відображення у процесах ціноутворення на послуги комерційного банку. При цьому, слід зауважити, що врахування ризиків є обов'язковим не тільки при ціноутворенні на кредитні ресурси, але і при визначенні вартості депозитів.

ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ ФІНАНСОВО-КРЕДИТНОЇ СИСТЕМИ В СУЧАСНИХ УМОВАХ

Процентний ризик банку – це міра (ступінь) невизначеності щодо можливості понесення банком втрат через несприятливі зміни відсоткових ставок. Зокрема, Т. Блудова та П. Гармидаров доводять, що це ризик фінансування за незбалансованої зміни відсоткових ставок за наданими кредитами та позиками, ризик зниження доходу банку внаслідок негативного впливу непередбаченої зміни відсоткових ставок [1].

Аналізуючи питання управління процентними ризиками, перш за все варто акцентувати увагу на кількості банків, що здійснюють свою діяльність на фінансовому ринку України та основних показниках їх діяльності.

Станом на 1 грудня 2017 року в Україні в цілому зареєстровано 88 банків, що мають банківську ліцензію (з них діючі – 86 банків) проти 198 станом на 1 січня 2012 року. Водночас, обсяги показників капіталу, пасивів і зобов'язань у 2016-2017 роках скоротилися у порівнянні з аналогічними показниками попередніх років. Проте причиною такої ситуації можна вважати скорочення кількості діючих банків від 170 до 100 станом на 1 вересня 2016 року [1]. Суттєве скорочення основних показників діяльності банківського сектору України упродовж 2013-2015 рр. пов'язане із масовим банкрутством комерційних банків та виведенням їх з ринку, тобто періодом так званого «очищення банківської системи».

Причиною зменшення обсягів зобов'язань банків є і те що в першому півріччі 2017-го ставки за банківськими депозитами повернулися на докризовий рівень 3-го кварталу 2013 року (табл. 1).

Доходи банків від залучення депозитів від фізичних і юридичних осіб скоротилися на 20,2% – до 56,8 млрд грн. Витрати банків за січень – квітень 2017 року скоротилися на 19,6% – до 68,4 млрд грн, що обумовлено, перш за все, скороченням обсягу відрахувань у резерви на 54% – до 16,9 млрд грн.

Таблиця 1

Середні процентні ставки в банках України за депозитами фізичних осіб (% річних)

Період	Депозити у гривнях	Депозити в доларах	Депозити в євро
3 місяці	↓ 16,35%	↓ 4,49%	↓ 3,79%
6 місяців	↓ 17,53%	↑ 5,52%	↓ 4,65%
9 місяців	↓ 17,14%	↓ 4,74%	↓ 3,72%
12 місяців	↑ 18,18%	↓ 6,14%	↑ 5,28%

Джерело: [2].

Причинами такої ситуації є, насамперед: зовнішні фактори макроекономічної стабілізації; вихід з ринку банків, які пропонували високодохідні депозитні продукти; наявність надлишкової ліквідності в більшості Топ-25 банків у першій половині 2017 року і відсутність якісних позичальників. Такий процес варто розцінювати швидше як позитив,

оскільки попередній рівень ставок був аномально високим у порівнянні з усіма європейськими країнами. Падіння ставок за депозитами – ключова передумова для відновлення кредитного ринку через здешевлення кредитної ставки.

Процентний ризик належить безпосередньо до цінових ризиків, пов'язаних зі зміною цін на банківські послуги, також справляє чималий вплив на банківське ціноутворення. Пояснюється це тим, що даний вид ризику пов'язаний з невизначеністю майбутнього напрямку руху та рівня процентних ставок. Він зачіпає як кредиторів, так і позичальників, і з точки зору ціноутворення, являє собою ризик того, що середньозважена вартість зобов'язань банку, що використовуються як кредитні ресурси, може перевищити протягом дії кредиту процентну ставку за кредитом.

Регулювання процентного ризику банку – це обґрунтування та реалізація управлінських рішень, що забезпечують утримання процентного ризику на рівні, встановленому суб'єктами управління. Метою регулювання процентного ризику банку є підтримання ризику, що приймається банком, на визначеному рівні, з забезпеченням взаємозв'язку з мінімальним рівнем необхідної дохідності та рівнем його капіталу.

Очікуючи в майбутньому зміну відсоткових ставок на ринку, менеджмент банку намагається скоригувати ціну на власні послуги таким чином, щоб не зазнати у майбутньому збитків та проблем з ліквідністю. Оскільки керівництво банку, намагаючись врахувати процентний ризик, зважає поточні відсоткові ставки на очікувані коливання ринкової кон'юнктури, то зрозуміло, що даний вид ризику є прогнозованим, і управління ним здійснюється на основі прогнозів та очікувань фахівців. А оскільки прогнозування динаміки відсоткових ставок на ринку відбувається не тільки на основі фінансових індикаторів (ставка рефінансування, курс національної валюти тощо), а й на основі цін на нефінансові активи (ціни на енергоносії, дорогоцінні метали, нерухомість), то можна зробити висновок, що вплив процентного ризику на ціну банківських послуг полягає не тільки у ймовірній зміні відсотка на ринку банківських послуг, але й часто супроводжується впливом коливання ціни на фізичні активи.

Враховуючи вищезазначене, можна сформулювати наступні основні завдання регулювання процентного ризику для досягнення його головної мети: забезпечення мінімізації рівня процентного ризику відносно передбачуваного рівня дохідності; забезпечення мінімізації рівня процентного ризику відносно рівня капіталу банку; забезпечення мінімізації втрат банку у разі реалізації процентного ризику.

Література

1. Блудова Т. До питання управління відсотковим ризиком [Текст] / Т. Блудова, П. Гармидаров // Вісник НБУ. – 2004. – № 10. – С. 34-35.

2. Показники банківського сектору України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.bank.gov.ua/control/uk/index>.

УДК: 336.743.22 (477)

ГОБЛИК В. В.

д.е.н., професор
Мукачівський державний університет

РОЛЬ ЗОЛОТА В ЗОЛОВОВАЛЮТНИХ РЕЗЕРВАХ КРАЇНИ

Золото відіграє надзвичайно важливу роль в золотовалютних резервах центральних банків будь-якої країни. Не дивлячись на коливання в ціні в короткостроковому періоді, золото залишається найбільш стабільною валютою у всьому світі. Цікавими є дослідження вчених які були проведені на замовлення Лондонської біржі, яке показало, що в Древньому Римі за 50 грам золота можна було купити корову, станом 2008 рік за ті ж 50 грамів золота купували ту ж саму корову [1 с. 117]. На сьогодні ситуація складається таким чином, що грошей в світовій економіці становиться все більше і більше і, зрозуміло, що якщо об'єм грошової маси зростає швидше ніж видобуток і виробництво золота, то ціна на останнє також буде зростати.

Таблиця 1

Світові офіційні золоті запаси. Міжнародна фінансова статистика, березень 2018 р.

№п/п	Країни	Тони	Резерви (у %)
1.	США	8 133,5	75,3%
2.	Німеччина	3373,6	71,0%
3.	МВФ	2 814,0	
4.	Італія	2 451,8	68,3%
5.	Франція	2 436,0	64,6%
6.	Китай	1842,6	2,4%
7.	Росія	1 857,7	17,9%
8.	Швейцарія	1 040,0	5,5%
9.	Японія	765,2	2,6%
10.	Нідерланди	612,5	67,5%
11.	Індія	558,1	5,8%
12.	ЕСВ	504,8	28,7%
13.	Туреччина	582,2	21,9%
14.	Тайвань	423,6	3,9%
15.	Португалія	382,5	63,6%
16.	Саудівська Аравія	322,9	2,8%
17.	Сполучене Королівство	310,3	8,6%
18.	Ліван	286,8	22,2%
19.	Іспанія	281,6	17,3%
20.	Австрія	280,0	50,9%
...
21.	Україна	24,3	5,6%

Джерело: систематизовано автором за [2]

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>